

DUBEN 2018

OBSAH

- O čem se psalo v dubnu 2018
- Aktuality
 - Angela Saini hlavní hostkou 5. konference o genderu a vědě
 - Podpořte gender v příštím rámcovém programu
 - Semináře MPSV na téma dětské skupiny
 - Antifeminismus pod lupou: nový článek
 - Jak usnadnit implementaci kvót a cílů pro genderovou rovnost?
- Dubnové perličky a špeky

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

je tu dubnové vydání našeho měsíčníku. V Aktualitách na vás čekají například informace o zvané hostce 5. národní konference o genderu a vědě, o petici za podporu genderové rovnosti v příštím evropském programu podpory výzkumu, či tipy na nejnovější publikace. Nechybí ani výběr z aktuálních výzkumů a článků ze zahraničí. Moc pozitivních zpráv již tradičně nečekejte. Třeba vám ale na závěr náladu trochu zvednou dvě ryze české dubnové perličky.

Příjemné jaro přeje Hana Tenglerová.

Vaše vnoučata budou v důchodu dřív, než dosáhneme genderové rovnosti ve vědě

Bližší vhled do genderových rozdílů v publikování přinesla studie univerzity v Melbourne, která vychází z 10 milionů odborných článků. A jaké je zjištění? Pokud budeme pokračovat jako doposud, tak třeba ve fyzice bude publikační parity dosaženo až za 258 let. 87 ze 115 vědeckých disciplín mělo signifikantně méně autorek, 5 mělo signifikantně méně autorů a 23 se pohybovalo blízko parity. Především muži opanované obory vykazují pomalý progres. Mezi autory juniory byly častěji ženy, muži převažovali mezi seniory. Prestižní odborné časopisy publikovaly méně článků od žen než

časopisy standardní a muži byli vyzýváni editory dvakrát častěji než ženy k tomu, aby publikovali své práce. Bohaté země měly méně vědkyň autorek než země chudší. Vědecký tým z Melbourne upozornil, že nízké zastoupení žen mezi autory odborných prací má komplexní příčiny, jejichž účinky mohou zmírnit opatření, která již dnes dobře známe a která by měla být implementována důsledněji. Podrobnosti na [webu Melbournské univerzity](#).

Proč veřejnost nedůvěřuje vysokým školám? Příliš mnoho žen

Článek na serveru chronicle.com diskutuje obecně známý fakt. Prestiž oborů a profesí klesá, pokud se v nich ve velkém začnou objevovat ženy. Příklady z minulosti jsou dobře známy: učitelská profese, úřednická zaměstnání. Nyní, když roste počet žen s univerzitním titulem a jejich zastoupení ve vysokém školství, jsou i ve vztahu k tomuto sektoru pomalu cítit tendence k jejich znevažování. Co to znamená pro vědění a budoucnost? Podrobnosti [zde](#).

Proměny stereotypních představ

Projevy genderových a etnických stereotypů v jazyce korelují s významnými společenskými hnutími a demografickými změnami, jak zjistil na analýze dat z databází amerických knih, novin a dalších textů výzkumný tým Stanfordské univerzity. Výzkum například ukázal, že slova jako „inteligentní“, „logický“ a „uvážlivý“ byla asociována v první polovině 20. století spíše s muži. Od 60. let se v rostoucí míře začala používat i pro charakteristiku žen. To podle vědeckého týmu koreluje s feministickým hnutím té doby. Slova jako „barbarský“, „obludný“ nebo „krutý“ byla v prvním desetiletí 20. století

nejčastějšími slovy asociovanými s asijskými příjmeními. V devadesátých letech je nahrazují slova jako „omezený“, „pasivní“ a „citlivý“. Tyto změny zase souvisí s demografickými změnami a asijskou migrací. Výzkum ukazuje nejen proměny stereotypů, ale představuje také příklad interdisciplinární spolupráce humanitních a technických věd. Podrobnosti na [webu Stanfordské univerzity](#).

Nejchytřejší ve třídě: jak muži přeceňují svoji inteligenci

Studie Arizonské státní univerzity zjistila, že studenti se považují za chytřejší, i když jejich známky naznačují opak. Studenti s průměrnými známkami měli tendenci hodnotit se jako chytřejší než dvě třetiny jejich spolužaček a spolužáků ve třídě. Studentky se oproti tomu hodnotily jako průměrné. Podobné výsledky přinesly i další studie, a nejde tak o zásadní

překvapení. Řada jiných výzkumů zase opakovaně potvrzuje, že výkon mužů je hodnocen lépe, i když lepší není. Až příliš často dostává tolik vzývaná meritokracie na frač. Otázka je, co s tím? Podrobnosti k výzkumu na [webu timeshighered.com](http://webu.timeshighered.com).

Čím víc se změní, tím víc zůstává při starém?

Americké Národní instituty zdraví (NIH) vyžadují u výzkumů, které financují, zahrnutí žen a osob z minoritních etnických skupin do vzorků testovaných osob a následné vyhodnocování výstupů testů s ohledem na kategorie pohlaví, rasy či etnicity. Nová studie sledovala, jak se změnila výzkumná praxe vědeckých týmů po zavedení tohoto opatření. Vzorek randomizovaných kontrolovaných studií byl relativně malý (142) a výsledky nebyly nijak oslnivé. 35 studií pracovalo jen s jedním pohlavím, střední hodnota účasti žen ve zbývajících 107 studiích byla 46%, 16 z nich ovšem pracovalo s méně než 30% zastoupením žen. Zkrátka a dobře, k žádnému statisticky signifikantnímu zvýšení počtu analýz a interpretací dat na základě pohlaví a etnicity nedošlo. Autorský tým doporučuje zpřísnění editorských politik odborných časopisů. Ještě zásadněji k tomuto tématu vystoupila profesorka Stanfordovy univerzity Londa Schiebinger, která [varuje](#), že neschopnost zohlednit odlišný dopad intervencí a léčiv na muže a ženy stojí životy/může být životu nebezpečná. Podrobnosti ke studii [zde](#).

Mzdové rozdíly na začátku profesní dráhy: přírodní vědy

Velká část mzdového rozdílu mezi platy žen a mužů v přírodních vědách se objevuje v postdoktorové a docentské fázi. Ženy o pětinu méně často než muži přechází do pozic vedoucích týmů. Nejnovější výzkum vědeckého týmu univerzity Yale zjistil, že genderové rozdíly v publikacích mohou vysvětlit asi 60 % z rozdílu v získání této pozice. Zbytek rozdílu v profesním postupu jde na vrub nižšímu uznání jejich citovanosti. Podrobnosti na [webu sciencedirect.com](http://webu.sciencedirect.com).

Pohlaví není gender: proč je to důležité pro zdraví obyvatelstva

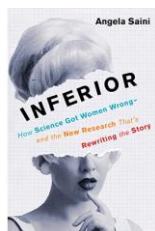

British Journal of Anaesthesia

Britský časopis pro anezestii věnoval své jarní číslo tomu, jak jsou gender a pohlaví reflektovány v současné odborné oborové literatuře. Výsledky konstatují zásadní předsudky a preferování mužské populace jako účastníků výzkumů. Jen 9 % článků se věnovalo jak populaci žen, tak populaci mužů. Podrobnosti [zde](#).

AKTUALITY

Angela Saini hlavní hostkou 5. národní konference

V minulém newsletteru jsme avizovaly, že 30. října 2018 pořádáme 5. národní konferenci o genderu a vědě. Těšit se můžete na výsledky našeho [výzkumu akademických drah v ČR](#), ale zejména na naši zahraniční hostku, kterou není nikdo jiný než autorka knihy *Inferior: How Science Got Women Wrong - and the New Research That's Rewriting the Story* **ANGELA SAINI!** Knihu, která vyšla v roce 2017 a získala druhé místo v žebříčku [Goodreads](#) v kategorii věda a výzkum, chystáme vydat u příležitosti návštěvy její autorky v češtině.

Podpořte gender v příštím rámcovém programu

V aktuálním rámcovém programu pro výzkum a inovace EU je gender jedním z průřezových témat. Znamená to zvýšený zájem o gender v obsahu znalosti, finance na projekty, které umožňují výzkumným institucím zavádět například opatření, které zlepšují slučitelnost vědecké profese a rodičovství, i větší pozornost k tématu vyváženosti týmů i rozhodovacích orgánů. Horizont 2020 také zvýšil pozornost věnovanou vyváženosti týmů i rozhodovacích orgánů a problematiku genderu v obsahu znalosti. Je to právě Horizont 2020, který vzbudil u řady institucí u nás vůbec poprvé zájem o to zabývat se genderovou rovností. Máte-li jako my pocit, že by bylo dobré v tom pokračovat, přidejte se k [petici](#) pro Evropskou komisi!

Semináře na téma dětské skupiny

MPSV připravilo cyklus vzdělávacích seminářů pro poskytovatele služby péče o dítě v dětské skupině. Semináře mají rozsah 60 minut a věnují se například financování a finančním plánům dětských skupin, dáním, účetnictví, požadavkům v oblasti hygieny, stavebních a požárních předpisů, nastavení provozu dětských skupin a standardům jejich kvality. Semináře proběhnou v Brně, Praze, Olomouci či Plzni! Více informací na [webu MPSV](#).

Antifeminismus a "antigenderismus" pod lupou

Právě publikovaný článek Blanky Nyklové a Niny Fárové mapuje nejčastější argumentační strategie na příkladech kauz knihovny AV ČR a básničky Jiřího Žáčka. Mrkněte na něj: 1url.cz/Kt6Av!

Jak usnadnit implementaci kvót a cílů pro genderovou rovnost?

Evropská komise vydala s Helsinskou skupinou pro gender ve vědě a inovacích příručku, která se zaměřuje na opatření, jejichž cílem je zvýšit zastoupení žen v rozhodovacích a seniorních pozicích výzkumu a vývoje. Příručka se zabývá jak legislativními aspekty těchto opatření, příklady jejich využití v jednotlivých členských státech EU, tak metodám, přístupům a řízení jejich implementace.

Dokument je ke stažení [zde](#).

DUBNOVÉ PERLIČKY A ŠPEKY

MŠMT 26. a 27. dubna uspořádalo školení pro zástupce a zástupkyně vysokých škol na téma sexuální obtěžování v tomto prostředí. Již před časem obeslalo zástupce a zástupkyně těchto institucí s doporučením, aby tématu věnovaly pozornost, a poskytlo jim písemnou formou základní informace o tomto fenoménu, o tom, jak postupovat a kam se obrátit v případě zájmu o podrobnosti a dobrou praxi ze zahraničí. Za nás rozhodně palec nahoru! A ještě jedna pozitivní zpráva z místních luhů a hájů. Nový děkan Filozofické fakulty Michal Pullman v [rozhovoru pro Radio Wave](#) říká, že „univerzity by měly ekologická a gender hnutí podporovat.“ Takhle otevřenou podporu z podobných pozic slyšíme jen zřídka!

Skupina poslanců vedených Václavem Klausem mladším podala návrh na novelu školského zákona, jejímž cílem je mimo jiné zrušení povinností obcí zajistit péči o děti mladší dvou let. Z mnoha ohlasů vědkyň i z výzkumů víme, že právě nedostatek dostupné péče o malé děti je jedním z důvodů, proč mají ženy ve vědě horší profesní vyhlídky a proč z ní také velmi často odcházejí. ČR tak ztrácí zbytečně celou řadu talentů. Není přitom nutné, aby tuto péči zajišťovaly jen mateřské školky, ani podle nás není třeba se obávat, že tuto možnost náhle bude chtít využívat drtivá většina rodin s dvouletými dětmi v ČR. K návrhu novely jsme proto vydaly [stanovisko](#).

NEWSLETTER DUBEN 2018

Měsíčník newsletter vydává Národní kontaktní centrum – gender a věda Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.

ISSN 1801–7339.

Newsletter vychází s podporou grantu Inter-excellence LT117013 a podporou RVO 68378025_Rozvoj výzkumné organizace_ SOÚ AV ČR.

Adresa redakce: Jilská 1, Praha 1 110 00

Redakce: Hana Tenglerová

Korektury: Alena Ortenová

K odběru newsletteru se lze přihlásit na webových stránkách www.genderveda.cz

Sledovat nás můžete také na sociálních sítích:

